

Tanulva tanuljunk történelmünkől

A kinek nincs múltja, vagy nem becsüli azt és nem okul belőle, annak bizonytalanul sivár a jelene, és jövője sem lesz. Sokszor elhanyagoltak cseink intelmei a közelmúltban, Debrecenben Telegi Júlia Hol vannak a sírok? című könyvének bemutatóján, a kísérő rendezvényeken, a fogadásokon a református, a római katolikus püspökségen, a város- és megyeházán, a polgármesteri hivatalban. Nem túlozunk, ha azt mondjuk általános dőbbsenetet váltottak ki mindenhol a három vajdasági-délvidéki falu: Csúrog, Mozsor és Zsablya történetéről, történelmünk fehér foltjáról szóló visszaemlékezések és dokumentumgyűjtemények. Minderről, az 1942-ben történt razzia megtorlásáról, az 1944–45-ben – immár békében –, a katonai közigazgatás alatt bekövetkezett bosszúról a legtöbben először hallottak. Ennek a könyvnek, csakúgy, mint az eddig megjelenteknek is, az illetékes intézmények mellett a könyvtárakban – az iskolák könyvtárait is beleértve – van a helye, erősítették meg mind a világi, mind az egyházi előljárók.

A második világháború befejezése után több mint hatvan évvel ideje lenne úgy tanítani a történelmet, ahogyan az megtörtént, hogy ne csak a „győztesek” írta történelem legyen a meghatározó és a mérvadó. Tudjunk végre szembenézni mindazzal, ami megtörtént, amit mi követtünk el, vagy amit ellenünk követtek el. A tények tudatosításával változhat meg a közvélemény hangulata, mind az anyaországban, mind a szomszédos országokban. A történet minél sokoldalúbb foltárásával tanulhatjuk meg múltunk igaz történetét. Debrecen elhez intézményesen szeretne hozzájárulni. Mint ahogyan összefogott most is, és a szponzorok jóvoltából eljuttatta Telegi Júlia doku-

mentumkönyvét a város és a megye középiskoláinak, az egyetemnek, a főiskoláknak, a könyvtáraknak, a kollégiumoknak, az egyházi és más művelődési intézményeknek.

Összefogással, isteni gondviseléssel minden megvalósítható – emelte ki áldását adva Telegi Júlia törekvéseire Nagy László, a Tiszántúli Református Egyházkerület főjegyzője, püspök helyettese, és Bosák Nándor, a Debrecen-Nyíregyháza Egyházmegye megyés püspöke. Isten ott van, ahol a szeretet – hangzott el a Szent Anna székesegyházban Orosz Lőrincz prépost, eszperesplébános bemutatása csendes misén, majd másnap a Ferenci Richárd káplán az 1944–45-ös vajdasági-délvidéki áldozatokért celebrálta gyászmi-

A megtörténtek maradéktalan feltárásának fontosságára mutatott rá Kocsis Róbert, a megyei közgyűlés alelnöke. Amikor ennyire hiányos a történelmünk, csak a történetek nyilvánosságra hozása lehet az egyetlen eszköz a kezünkben. Szerinte Magyarországon is, legalább a középiskolákban kellene tanítani, hogy mi történt a Délvidéken, Vajdaságban.

A megyeházával együtt Debrecen város önkormányzata is hozzájárult ahhoz, hogy Telegi Júlia könyvét Magyarországon más városokban, megyében is bemutassák – mondta Halász János alpolgármester, országgyűlési képviselő. A Meliusz Juhász Péter Megyei Könyvtárban – mint írunk róla – Szentei Tamásnak, a Polgármesteri

Bosák Nándor megyés püspökkel

sén. Igehirdetésében kiemelte: „Krisztus a megbocsátásra tanít bennünket, az ítéletet hagyjuk Istenre. Keresztény emberként hisszük és reméljük, hogy a jókat megjutalmazza, a gonoszokat megbünteti. A szentmiseáldozatban az ártatlanul kivégzettek lelki üdvéért imádkozunk, családtagjaikra a Jóisten vigaszt kérjük. A kivégzők, a gyilkosok számára pedig a mindenható Isten irgalmát kérjük.”

Hivatal kulturális osztályvezetőjének és Zsengellér Tibornak a szervezésében tartották meg az emlékeztető, együttérzést és dőbbsenetet kiváltott könyvbemutatót. A visszaemlékezésekből a Vajdaságból elszármazott jeles színművészek, Szántó Valéria és Bakota Árpád olvastak fel részleteket. Sokan megkönnyezték a szívet szorongató történeteket.

■ STANYÓ TÓTH Gizella

Telegi Júlia Zsengellér Tiborral és Nagy Lászlóval

Debrecen hozzájárul Telegi Júlia könyvének széles körű bemutatásához – ígérte Halász János

Szántó Valéria és Bakota Árpád felolvasását meghattottan hallgatta a közönség

Száz lóerős vándorbot

Azok a régen kipusztult magyartok, akik még egy lóerővel művelték, szántották nadrágszíjnyi parcelláikat, ha földmádnának, ma jeldükben rögtön szörnyethalának. Mert mit látnának e széles hatáiban? Gépszörnyeteket. Száz lóerős traktorokat, amikről nem is tudnák, hogy traktorok, azt meg híválkékpp nem, hogy száz lóerősök. Vagyis, hogy egy ilyen mezőgazdasági monstrum száz igáslónak az erejét egyesíti acél izmaiban. És azok a szörnyetek, amiket maguk után vonszolnak! Isten tudja, hány vasúti kék, hány soros vetőgépet, meg még mi mindent! Nem is csoda, hogy az a régmódi, egy lóerővel, egyvasúti kékkel kiisköltő-güccölő hiszparasztl ilyen csodák láttán nem bírja rögvést vissza örökös fejteltére.

De ha mégse bírja vissza, azt is megtapasztalhatná, hogy ezek a száz lóerővel rendelkező órástraktorok mekkora kényelmet nyújtanak a mai szántóvetőknek. Ha bepillantást nyerne egy ilyen gép vezetőfülkéjébe. Mindenekelőtt ez a vezetőfülke teljesen pormentes, mert oda munka közben, egy szem por ugyan nem sok, de még annyit se repülhet, ferkőzhet be, légyröl, cserbogarórról, megszállt pacsitáráról nem is beszélve. És méreg meg műtrágyaszórás idején patikatásta, ózondús maradv a levegője. Ami, már mint a vezetőfülke, el van látva lévő- és rádiószűlőkkel, mobiltelefonnal, számítógéppel, riasztószűlőkkel arra az esetre, ha avatás közben tűz ütne ki a tartón, kézi és mechanikus fecskendővel, továbbá bárszekrényvel üdítő itálok tárolására, frizsderrel, angol vécével, mosdóval és nyugágygal. Csak főzőfülke hiányzik

belőle, de az új konstruktörök agyában már ott motoszkál az illet, hogy a következő szériába már ílyet is beépítenek.

Nem is csoda, hogy egy ilyen száz lóerős traktor a csatlakozó eszközökkel naponta száz meg ezer holdakon végzi el a reája bízott munkát. Gyakorlatilag, praktikusan egyetlen nap alatt felszánja, learatja az egész határt.

Már amelyik határt learatja. Mert ennek a csodamasinának az elterjedése nálunk még korlátokba ütközik. Nem minden régi, egy lóerővel bajlódó ivadéknak van akkora anyagi lehetősége és fedezete, hogy beszerezzen magának egy száz lóerős, kapcsolható gépekkel együtt. Ezen utóbbiak nélkül meg mi haszna lenne magából a száz lóerőből? Bankkölcsönt ugyan felvehetne, amál inkább, mert minden oldalról erre bíztalják, de ehhez azért némi alaptöke szükségeltetik, amivel viszont csak ritka kivételek rendelkeznek. A földművesek többségének a zsebe – állítják ok maguk – mind laposabb.

Még sincs okunk az elheseredésre. Végül is akad majd minden régiának egy-két ezer vagy több tízezer hektáros gazdálkodója, aki a mellényzsebből megvásárolhat akár fél tucat szuper traktort, és nem marad Európa legjobb termőföldje partagon. A többség pedig, azok, akik képtelenek beszerezni a több száz ember munkáját élvező gépeket, a régi, egy lóerővel güccölők dedunokái, még mindig rendelkeznek akkora tartalékkal, pénzeszközzel, amelyből kiszoríthatnak maguknak egy botra való. Természetesen vándorbotra való.

■ NÉMETH István